

NATURENS RIGE

Skjern Landbrugsslette

Område 6

Område 6

Skjern Landbrugsslette

Område 6

Landskabets kendetegn

Landskabsområdet ligger centralt i kommunen på den nordøstlige fjordkyst ved Ringkøbing Fjord. Landskabet omfatter et landbrugslandskab på en hedeslette med marsklandskaber (billede 1).

Landskabet omfatter afvandede lavbundsområder med sparsom bevoksning og mange drækanaler. Bebyggelsen ligger langs eller trukket tilbage fra vejene. Landskabet fremstår med store landskabsrum i et fladt terræn (billede 2).

Der er udsigter over det flade terræn uden meget bevoksning i store dele af landskabsområdet. Der er særlige udsigter over marsklandskaberne ved Ringkøbing Fjord og Skjern Enge (billede 1).

Landskabet rummer flere vindmøllegrupper og industri, som især præger den nordlige del af landskabsområdet (billede 3). Den sydlige del er i mindre grad visuelt påvirket af tekniske anlæg.

Der er afgrænset to delområder i landskabsområdet. Stauning & Andrup Plantage udgør ét delområde og er præget af skov, hegn og små dyrkede marker og udgør en større del af landskabsområdet. Ganer Ådal udgør andet delområde og fremstår med afgræssede engarealer og ligger i den sydøstlige del af landskabsområdet.

Beliggenhed og afgrænsning

Landskabsområdet ligger centralt i kommunen. Mod vest er landskabsområdet afgrænset af *Ringkøbing Fjordlandskab*, og mod syd af diget til *Skjern Enge Deltalandskab*. Mod nord og øst følger områdegrænsen jernbanen. Jernbanen ligger i overgangen mellem det flade terræn i dette landskabsområde og det stigende terræn mod øst, herunder *Dejbjerg Skovlandskab*. Den sydøstlige afgrænsning følger så vidt muligt terrænet over markfladerne.

Der er afgrænset to delområder: *Stauning & Andrup Plantage* som ét delområde samt *Ganer Ådal* som det andet delområde. Delområdet *Stauning & Andrup Plantage* ligger centralt i landskabsområdet på et svagt hævet areal og omfatter de dele af landskabet, der fremstår med plantage og med en tydelig struktur af parallelle drænanaler og hegn, samt marker i

Udsigt over det sydlige marsklandskab. (Billede 1)

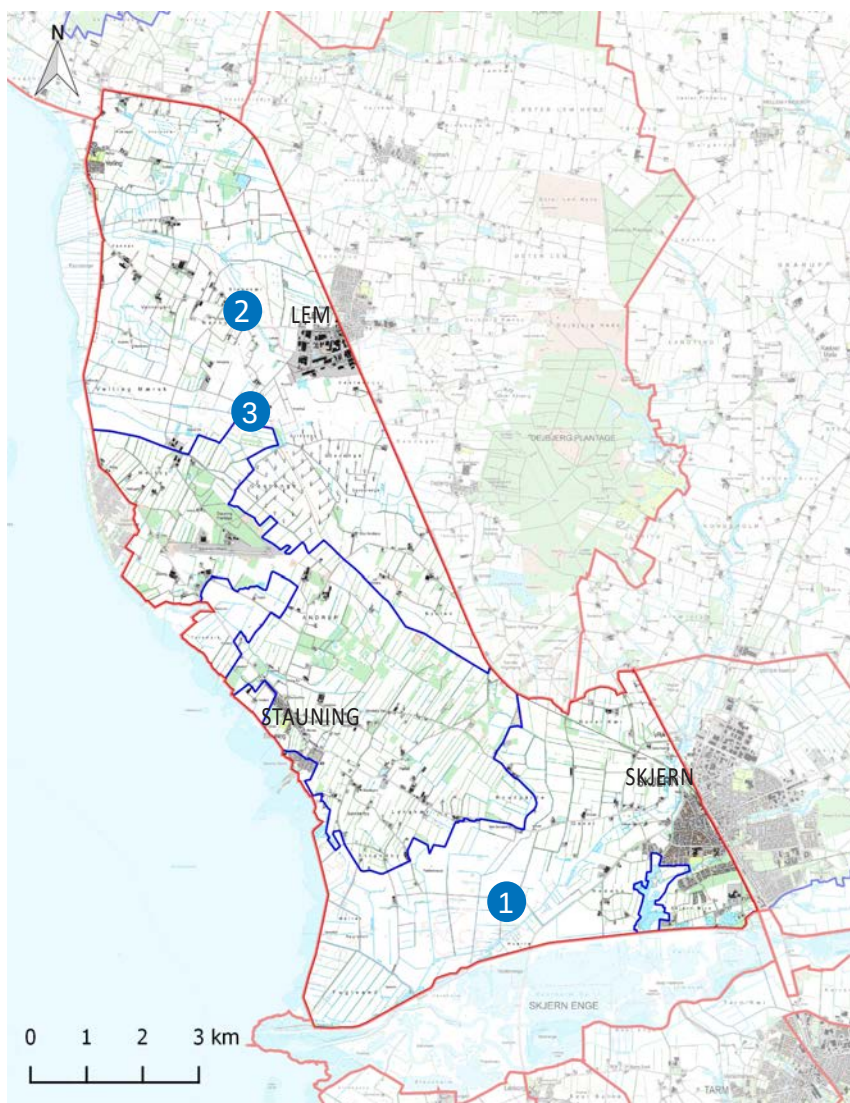

I Nørby ligger gårdene langs eller trukket tilbage fra vejene. (Billede 2)

Udsigt til industrianlæg i Lem, samt en højspændingsledning. I baggrunden ses Skovbjerg Bakkeø. (Billede 3)

mindre skala end det ses i resten af landskabsområdet. *Ganer Ådal* ligger i den sydøstlige del af landskabsområdet og omfatter et areal med å og afgræsset eng.

Signaturforklaring

- Karakterområde
- Delområde
- Kommunegrænse
- 1 Billedereferencer

Anbefalinger

Input til håndtering af landskabshensyn og landskabskarakter

Fra kystvejen over Velling Mærsk ses Gestenge vindmøller i baggrunden. Vindmøllerne står struktureret og er af mindre dimensioner end de nordlige vindmøller ved Lem Kær.

Landskabskarakteren

Landskabets geologiske karaktertræk som fladt og lavtliggende terræn, herunder marsklandskaber, er centrale for landskabets karakter og bør understøttes. De kulturbetingede karaktertræk i landbrugslandskabet, eksempelvis med afvanding og opdyrkning af de våde lavbundsområder samt sandflugtsbekæmpelsen i form af hegn og plantage, bør fortsat kunne aflæses i landskabet.

Det er væsentligt, at de *særlige udsigter* friholdes for ændringer/tiltag, der kan begrænse udsigterne og oplevelsesværdierne (se s. 188) både i dette landskabsområde og de tilgrænsende landskabsområder.

Det er væsentligt, at Velling Mærsk, Fuglsand og Torsmark fortsat kan aflæses med deres oprindelse som marsklandskab. *Ganer Ådal* bør fortsat fremstå som lavbundsområde med afgræssede enge.

Skovrejsning

Der bør være opmærksomhed på, at skovrejsning vil påvirke landskabets overordnede karakter, da skov i dag ikke er et bærende karaktertræk i landskabsområdet.

Landskabsområdet bør generelt friholdes for skovrejsning.

Ønskes skovrejsning, bør det kun ske i delområdet *Stauning Plantage og hegnslandskab* i små enheder og som hegn, der efterligner den eksisterende bevoksningsstruktur.

Marsklandskaberne bør friholdes for skov, da dette kan sløre de geologiske fortællinger samt begrænse udsigterne og oplevelsen af landskabet.

Fra Torsmark mod nord ses Stauning Lufthavn, Stauning Plantage og en større vindmøllegruppe, Gestenge.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Landskabet har kapacitet til indpasning af landbrugsbyggeri i lille til middelstor skala, hvis det etableres i tilknytning til eksisterende byggeri. Der vurderes ikke at være kapacitet til stort landbrugsbyggeri.

Det er væsentligt, at nyt byggeri tilpasses det eksisterende byggeri, så den samlede bygningsmasse fremstår ensartet og harmonisk i landskabsbilledet.

I delområdet *Stauning & Andrup Plantage* samt den nordlige del af landskabsområdet uden for marsklandskaberne kan der etableres middelstort byggeri, som delvist skjules af bevoksning. Nyt landbrugsbyggeri skal tilpasses til områdets karakter mht. placering i landskabet samt skala.

I områder præget af åbent marsklandskab bør der ikke opføres byggeri, da det ikke er foreneligt med landskabets karakter eller visuelle sammenhænge. Det gælder også for *Ganer Ådal* og de *oplevelsesrige landskaber* og *særlige udsigter*, hvor stort og markant landbrugsbyggeri ikke passer ind i skala og karakter.

Det er væsentligt, at der tages hensyn til den visuelle påvirkning af *Ringkøbing Fjordlandskab* og *Skjern Enge Deltalandskab* ved etablering af landbrugsbyggeri i dette landskabsområde.

Byrand

Ny eller ombygget bebyggelse bør ikke fremstå markant i landskabsbilledet. Byranden bør fremstå med bevoksning og bør være velafgrænset og tilpasset i skala til den eksisterende bebyggelse.

Tekniske anlæg

Landskabet bør friholdes for nye tekniske anlæg for ikke at forstærke den tekniske påvirkning af landskabet.

Analyse

Geologiske karaktertræk

Fra Vesterkær i den sydvestlige del af landskabsområdet ses det let bakkede og svagt hævede terræn mod nord.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet har et fladt lavtliggende terræn og er en del af en stor hedeslette/smeltevandsslette. I terrænlavninger er der små vandløb og lavbundsområder.

I landskabsområdet findes to store marskområder.

Geologisk dannelse og terræn

De geologiske karaktertræk udgøres af et fladt, lavtliggende terræn med store lavbundsområder. Landskabsområdet ligger i overgangen mellem det østlige, hævede terræn og morænelandskab, *Skovbjerg Bakkeø* (se billede s. 174) og Ringkøbing Fjord mod vest.

Landskabsområdet er en del af en stor smeltevandsslette, som også omfatter Skjern Å-systemet. Slettelandskabet blev dannet i sidste istid (Weichsel), da det vestlige Jylland lå frit for is. Store mængder af smeltevand

strømmede mod vest fra israndslinjen og dannede store smeltevandssdale, som bredte sig ud i smeltevandssletter.

Der findes én større indlandsklit ved Stauning Plantage og Andrup Plantage. Indlandsklitten er skabt af flyvesand fra sidste istid.

Der findes flere marskdannelser, som almindeligvis findes ved tidevandskyster som lavtliggende marint forland (se billede på højre side). Marskene er opstået, da området lå ud mod den åbne havbugt, der var forløberen for Ringkøbing Fjord. I løbet af stenalderen og de seneste århundreder blev Ringkøbing Fjord aflukket fra Vesterhavet af klitdannelser.

Jordart

Landskabet er et overgangslandskab og slettelandskab, og jordarten varierer derfor meget.

Marskdannelser består af

ferskvandssand, ferskvandstørv og saltvandssilt, der præger dele af den nordvestlige del og især den sydlige del af landskabsområdet.

Mod syd er deltasand den dominerende jordart, da området tidligere har været en del af Skjern Enge.

Flyvesand og ferskvandssand findes spredt i hele landskabsområdet, men dominerer især den centrale del.

Mod nord består jordarten af smeltevandssand og moræneler, der er knyttet til *Skovbjerg Bakkeø* (se billede på denne side).

Hydrologiske forhold

Små smeltevandssdale med vandløb og lavbundsområder findes i slettelandskabet. Det lavtliggende landskab fremstår de fleste steder med drækanaler og små vandløb.

Fra den sydlige del af Fuglsand marsklandskab ses et fladt og lavtliggende terræn med drænkkanaler. I baggrunden er delområdet Stauning & Andrup Plantage, som ligger på en indlandsklit. Derfor er terrænet i baggrunden svagt hævet.

Kulturbetingede karaktertræk

Vest for Lem er landskabet fladt med sparsom, lav bevoksning ved drækanaler. I baggrunden rejser den nordlige del af landskabsområdet sig, som er en del af morænelandskabet Skovbjerg Bakkeø.

Bærende karaktertræk:

Landskabet er kendetegnet af dyrkede marker på store lavbundsområder, sparsom bevoksning og gårde og landsbyer, der ligger langs veje.

Der er flere tekniske anlæg og industribygninger i landskabsområdet.

Karaktertrækkene har deres oprindelse i afvanding og opdyrkning af marsk og vådområder, samt afgræssede enge.

Landskabskarakterens oprindelse

De kulturbetingede karaktertræk stammer fra den landbrugsmæssige udnyttelse af landskabet med afvanding og opdyrkning af de store lavbundsområder og enge.

Denne del af kommunen har især været præget af store sammenhængende enge og marskområder som Velling

Mærsk, Fuglsand og Torsmark. Afvandingen startede i 1864, men er foregået i etaper og har medført en stor ændring i landskabet (se figur s. 21). På historiske kort er det tydeligt, at landskabet stadig fremstod med store engarealer omkring 1930, og at afvandingen derfor fandt sted efter denne periode ved Velling Mærsk. Ved Fuglsand blev diget etableret i forbindelse med det store afvandingsprojekt af Skjern Å i 1960.

Hede har i dette område været mindre udbredt, men har været til stede imellem de store lavbundsområder. Opdyrkningen af hederne fandt sted fra 1800-tallet og er i dette område sket tidligere end i de mere østlige landskabsområder, der ikke var tilknyttet fjord eller hav.

I dag fremstår landskabsområdet drænet med dyrkede marker, små engarealer og sparsom bevoksning.

Dyrkningsmønster

Landskabsområdet fremstår med store dyrkede marker. Ved de små vådområder er der mindre græsningsarealer.

Bevoksningsstruktur

Der er meget lidt bevoksning i landskabsområdet. Bevoksningen består af få enkelttrækkede hegn og enkelte små bevoksninger. Lav bevoksning ses langs de mange drækanaler og grøfter, der afvander de store lavbundsområder (se billede på denne side). Bevoksningen er generelt så lav, at den ikke afgrænser markerne visuelt. De små bevoksninger findes især i den nordlige del af landskabsområdet, der terrænmæssigt ligger en smule højere i landskabet end den øvrige del af landskabsområdet (se billede øverst på højre side).

Bebyggelsesstruktur

Bebyggelsesstrukturen består af spredt beliggende gårde, som

Små besvoksninger ses hovedsagelig i den nordlige del af landskabsområdet, som her ved Lem Kær, hvor vindmøllerne ved Lem Kær står og er synlige fra store afstande.

ligger langs med og trukket tilbage fra veje, samt landsbyer og byer (se billede nederst på denne side).

Der var oprindeligt meget få gårde i landskabsområdet, der lå i tilknytning til græsningsarealerne. Nær Ganer Å lå flere gårde på begge sider af ådalen. Ved Nørby ligger gårdene fortsat langs Nørby Bæk.

De større byer Skjern og Lem ligger i tilknytning til jernbanen. Landsbyen Velling ligger på "kystvejen" (Velling Kirkeby) mod

Området mod Ringkøbing.

Tekniske anlæg

Der er flere tekniske anlæg i form af jernbane, højspændingsledninger, industri og især vindmøller i landskabsområdet.

Langs den østlige afgrænsning af området løber en aktiv jernbane mellem Ringkøbing og Skjern. Jernbanen ligger generelt

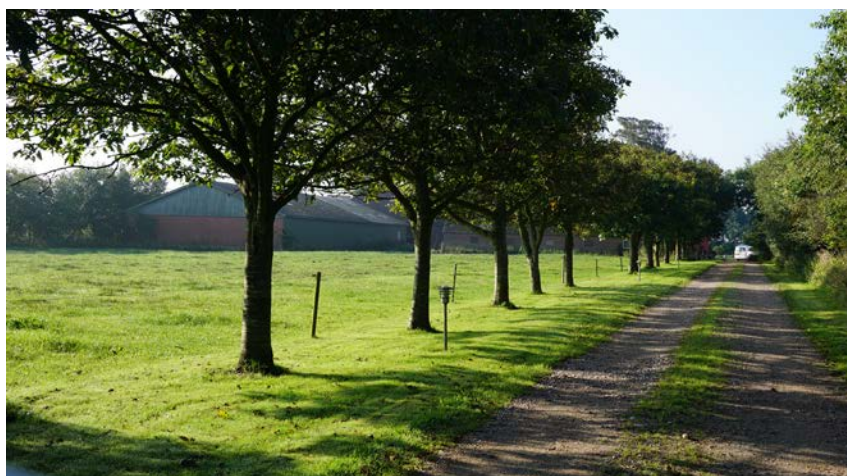
skjult i landskabet og er kun synlig lokalt.

En højspændingsledning forløber i nord-sydgående retning.

Øst for Velling står vindmøllerne ved Lem Kær, en gruppe høje vindmøller i to rækker (se billede øverst på denne side), mens en vindmøllegruppe ved Gestenge med lavere vindmøller står centralt i landskabsområdet på et stort drænet marskområde.

En række vindmøller ved Velling Mærsk står nord for marsken.

Den sydlige del af Lem ligger i dette landskabsområde og består hovedsagelig af industri med store bygninger og tekniske anlæg.

Bebyggelsen ligger langs eller trukket tilbage fra vejene som her ved Nørby.

Rumlige og visuelle karaktertræk

De dyrkede marker opleves hovedsagelig åbne med en middel til stor skala. Her ved Vennergård ses næsten ingen bevoksning, hvilket skaber et stort rum og lange kig. Vindmøller er generelt synlige i landbrugslandskabet.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet har en enkel karakter og middel til stor skala på grund af det flade terræn og fraværet af bevoksning. Landskabet er overvejende åbent.

Der er udsigter over marsklandskaberne og landskaberne omkring Skjern Enge og Ringkøbing Fjord. Den visuelle påvirkning fra tekniske anlæg er moderat til væsentlig.

Skala og kompleksitet

Landskabsområdet opleves hovedsagelig med en stor skala og en enkel karakter, da de bærende karaktertræk kun består af få elementer. Manglen på elementer knytter sig til de dyrkede marker og de geologiske karaktertræk, som fladt terræn. I det følgende beskrives dette dybere.

Landskabsområdet er i høj grad et landbrugslandskab med

sparsom bevoksning og bebyggelse i et fladt og lavtliggende terræn. Hvor landskabets terræn er særligt fladt, opleves området med en enkel karakter og stor skala. Nordvest for Skjern og mod nord er der flere landskabselementer såsom bevoksning og et mere varieret terræn. Dette giver en let sammensat karakter og skaber en middelstor skala i landskabsrummene, da markerne afgrænses af bevoksning og terræn. Bebyggelse fremstår i middelstor skala.

I størstedelen af landskabsområdet tilføjer tekniske anlæg et yderligere element til landskabet. Vindmøllerne ved Gestenge har en klar struktur og forstærker det enkle udtryk i de dele af området, som er præget af stor skala og enkel struktur. I den nordlige del af landskabsområdet er vindmøllerne medvirkende til at skabe et let sammensat udtryk.

Rumlig afgrænsning

Den rumlige afgrænsning er i hovedparten af landskabsområdet åben med store landskabsrum. Nær Skjern og i den nordlige del af landskabsområdet er landskabsrummene mere velafgrænsede på grund af terræn og bevoksning.

Det flade terræn og mangel på bevoksning skaber åbne rum (se billede på denne side). Især ved Velling Mærsk og Fuglsand-området opleves landskabsrummene åbne. Marsklandskabets terræn ved Velling Mærsk er i niveau med den tilstødende vandflade, og bevoksningen fremstår lav uden at skabe en veldefineret rumlig afgrænsning. I marsklandskabet ved Fuglsand er landskabet fladt og uden bevoksning. Det er dog mod syd og vest afgrænset af diger og mod nord af bevoksning, hvilket skaber et velafgrænset, men stort, landskabsrum.

Der er udsigter over det flade terræn ved Velling Mærsk og vindmøllegruppen ved Velling Mærsk. Mod vest er der udsigter over Ringkøbing Fjord.

Vest for Skjern og i den nordligste del af landskabsområdet præger bevoksning i højere grad landskabet, men bevoksningen er fragmenteret. Dette skaber mindre landskabsrum end i marsklandskaberne, men ikke velafgrænsede rum.

Mod øst forløber jernbanen, som flere steder ligger over terræn, men stadig er skjult i landskabet på grund af afstand og bevoksning. Jernbanen er lokalt med til at skabe en afgrænsning mod det stigende terræn på *Skovbjerg Bakkeø* mod øst.

Udsigter

Der er flere steder udsigter over det flade slettelandskab. Langs fjordkysten er der mulighed for kig over fjorden. I marsklandskaberne er udsigterne knyttet til det flade landbrugslandskab (se billede øverst på denne side). Fra digerne mod syd er der udsigter over fjorden og *Skjern Enge Deltalandskab* (se billede s. 313).

Visuel påvirkning

Landskabsområdet er visuelt påvirket af tekniske anlæg, der står i dette landskabsområde.

Vindmøllerne ved Gestenge, vindmøllerne ved Lem Kær, industri i Lem og Skjern samt den større højspændingsledning, der forløber centralt i landskabet, skaber en moderat til væsentlig visuel påvirkning i store dele af landskabsområdet (se billede nederst på denne side).

I Fuglsand marsklandskab er den visuelle påvirkning mindre, da diger og bevoksning begrænser udsigterne. Industribygninger og -anlæg i Skjern er synlige over bevoksningen.

Tekniske anlæg i Lem påvirker den nordlige del af landskabsområdet. Bag anlæggene ses Skovbjerg Bakkeø.

Delområder

Ganer Å er fortsat tydelig i landskabsområdet med en bred å og lavbundsområder med tilknyttede afgræssede enge.

Der er afgrænset to delområder i landskabet, hvor de bærende karaktertræk adskiller sig væsentligt fra resten af landskabsområdet.

D06-1: Stauning Plantage- og hegnslandskab

Den centrale del af landskabsområdet er afgrænset som et delområde, da de bærende karaktertræk i området adskiller sig væsentligt fra det øvrige landskab. Delområdet omfatter plantager og mange hegn, der afgrænser små dyrkede marker. Områdeafgrænsningen følger så vidt muligt hegnsstrukturerne og de små marker.

Delområdet ligger imellem Velling Mærsk og Fuglsand marsklandskab. En del af området ligger på en indlandsklit med svagt hævet terræn. Landskabets kulturbetingede karaktertræk udspringer fra tilplantning af heden, som var udbredt i denne del af landskabsområdet.

Tilplantningen med plantage skete for at bekæmpe sandflugten i området. I dag er området kendetegnet af plantage og dyrkede marker, der indrammes i små rum af mange parallelle hegn og dræn (se billeder på højre side). Hegnene, plantagerne og terrænet giver området en lille skala og et let sammensat udtryk. I delområdet ligger Stauning landsby, som har udviklet sig fra Stauning Hovedgård nær Andrup Bæk. Middelstore gårde ligger samlet langs vejene. Husstandsvindmøller, en højspændingsledning og Stauning Lufthavn er tekniske anlæg i delområdet, mens vindmøllerne ved Gestenge påvirker delområdet visuelt.

Delområdet opleves lukket og har få udsigter. De mange hegn på det flade terræn begrænser udsigterne.

D06-2: Ganer Ådal

Sydvest for Skjern er et mindre

område afgrænset som et delområde, da en større ådal er det bærende karaktertræk og dermed adskiller sig fra det øvrige landskab, der ellers overvejende fremstår som drænet og opdyrket lavbundsområde.

Området er geologisk set en del af den store hedeslette og ligger ned til *Skjern Enge Deltalandskab*, hvor delområdet og Skjern Enge i dag er adskilt af et dige. Delområdet er et lavbundsområde, som gennemløbes af Ganer Å. En del af åen fremstår reguleret. Der findes flere småsøer i området samt afgræssede enge (se billede øverst på denne side). Gårde, som oprindeligt udnyttede lavbundsområder til græsningsareal, ligger i kanten af lavbundsområdet.

Delområdet afgrænses af dyrkede marker, bebyggelse og et dige mod syd. Det flade, lavtliggende terræn, åbne afgræssede enge og småsøer skaber et åbent

Her ses parallelle hegn i Stauning Plantage, som afgrænser mindre marker.

og enkelt udtryk. Delområdet er generelt ikke påvirket af tekniske anlæg, da bevoksning mod Skjern skjuler de tekniske anlæg.

Vest for Knudgårde ved Stauning Plantage ses små dyrkede marker med hegn, der helt eller delvist afgrænser landskabsrummene.

Vurdering

Landskabskarakterens styrke

Vurderingsparametre

- Tilstedeværelse og tydelighed af bærende karaktertræk
- Tydelighed af den kulturbetingede oprindelse
- Samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk

Særligt karakteristisk

K06-1: Fuglsand, Velling og Torsmark marsklandskab

Marsklandskaberne både i den sydlige del og centralt i landskabsområdet fremstår med et særligt fladt og lavtliggende terræn, hvilket afspejler det geologiske bærende karaktertræk som marsk. De kulturbetingede bærende karaktertræk knytter sig til dyrkede marker med sparsom bevoksning, som er tydelige i landskabsbilledet.

Tydeligheden af den kulturbetingede oprindelse ses i afvandingen og efterfølgende opdyrkningen af lavbundsområderne, som afspejles i de store drænkkanaler og diger.

Samspillet mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk er dårligt, da marskområderne, som ellers ville fremstå våde med eng- og naturpræg, i høj grad er drænet og opdyrket (se billede øverst til højre).

Karakteristisk

K06-2: Øvrige landbrugslette

I det øvrige landbrugslandskab fremstår landskabet i højere grad med bevoksning og i nogen grad kuperet terræn. Her er det især middelstore marker med fragmenterede hegn og bebyggelse af gårde, der kendetegner landskabet. Det åbne karaktertræk samt det geologiske karaktertræk som fladt slettelandskab er derfor mindre tydeligt.

Den kulturbetingede oprindelse knytter sig til den landbrugsmæssige udnyttelse med opdyrkning af heden og dræning af lavbundsområder. Områderne fremstår drænet med mange drænkkanaler (se billede på denne side).

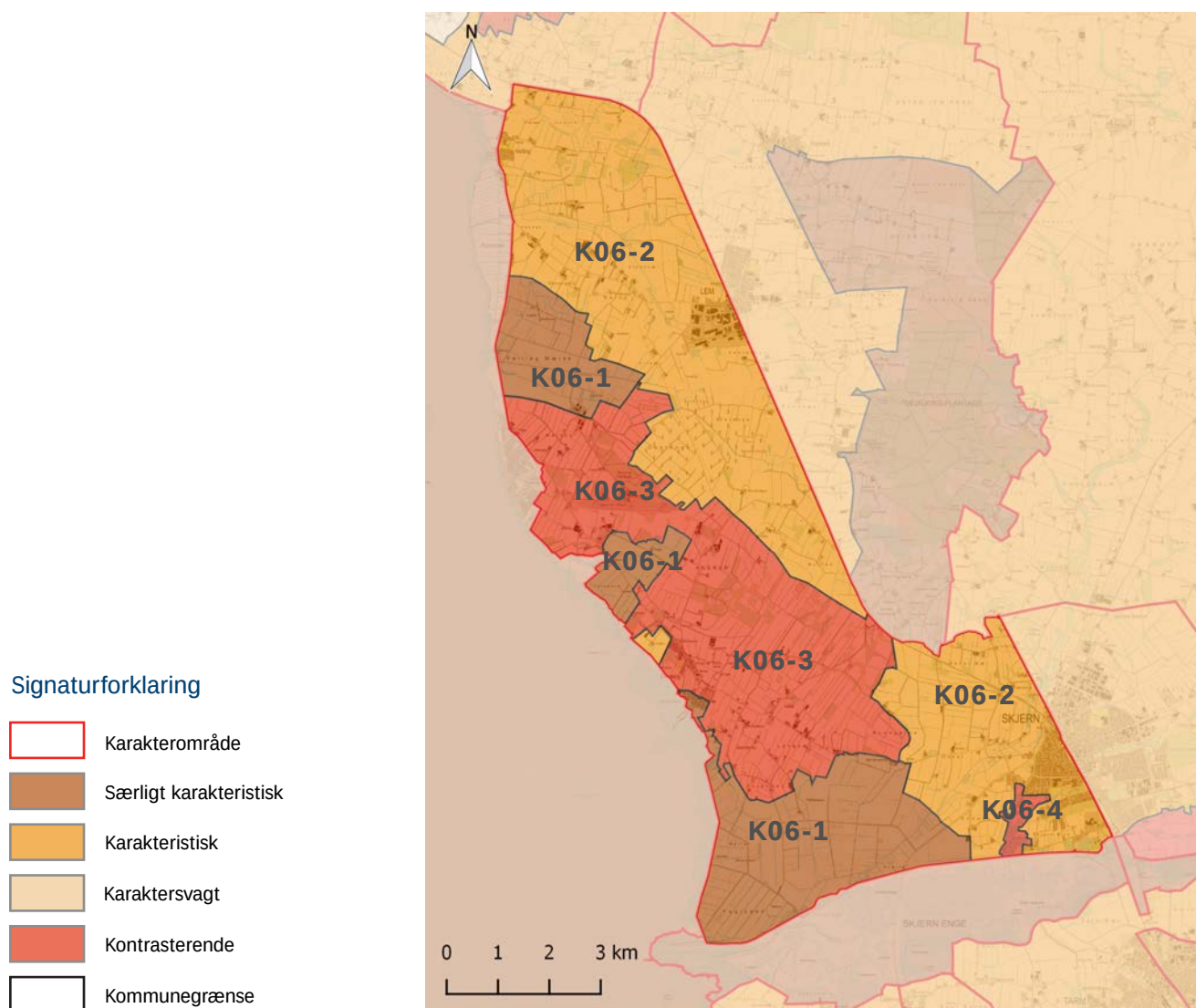
Samspillet mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk varierer, da lavbundsområderne fremstår drænet og opdyrkede og afspejler et mindre tydeligt

Drænkkanaler er særligt karakteristisk for de lavtliggende lavbundsområder. De ses også i det øvrige landbrugslandskab, som her ved Stenskær nord for Lem.

Torsmark marsklandskab ses tydeligt i landskabet som en tidligere marsk uden bevoksning og med fladt terræn.

Stauning Plantage og marklandskab adskiller sig fra det øvrige landskabsområde med mindre marker og som her meget bevoksning.

samspil. Dog er der også tørrere områder, som er opdyrkede, og i højere grad afspejler et samspil.

Kontrasterende

K06-3: Stauning Plantage- og hegnslandskab

Delområdet i den centrale del af landskabsområdet adskiller sig fra det øvrige landskabsområde og er vurderet *kontrasterende*. Området har en plantage- og bevoksningspræget karakter med små hederester på en indlandsklit (se billede på denne side). Strukturerede hegn skaber små rum og en lukket karakter. Bebyggelsesstrukturen ses i form af spredte gårde samt landsbyen Stauning, der er opstået langs vejen.

Den kulturbetingede oprindelse ses i dag i form af små dyrkede marker med en tydelig parallel hegnstruktur vinkelret på vejene og som plantage, der er etableret i forbindelse med sandflugtsbekæmpelsen i området.

Der er derfor en høj tydelighed af den kulturbetingede oprindelse. Plantager, marker og rester af heder, viser et fint samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk, da de tørre jorde er udnyttet til plantage og marker.

K06-4: Ganer Ådal

Ganer Å og de tilstødende lavbundsområder er vurderet *kontrasterende*, da områdets karaktertræk som oprindeligt lavbundsområde omkring en større å fortsat fremstår tydeligt i landskabet (se billede på højre side). Dette område adskiller sig derfor fra det øvrige landskabsområde.

Tydeligheden af den kulturbetingede oprindelse er høj i landskabet, der fremstår som afgræsset engareal. Området er friholdt for bebyggelse, dog ligger der bebyggelse i udkanten af lavbundsområdet, hvilket er karakteristisk for den

kulturbetingede oprindelse.

Området har et fint samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk med afgræssede enge på de våde jorde.

I Ganer Ådal er lavbundsområdet i mindre grad drænet, som det er tilfældet i resten af landskabsområdet.

Landskabskarakterens tilstand

Vurderingsparametre

- De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de bærende karaktertræk
- Graden af visuel påvirkning

God tilstand

T06-1: Fuglsand Marsklandskab

Marsklandskabets kulturbetingede karaktertræks intakthed vurderes *god* i forhold til landskabskarakterens oprindelse. Det afspejles i afvandingen af marsklandskabet og derefter opdyrkningen af området. Drækanaler højner intaktheden af de kulturbetingede karaktertræk, da de fortsat ses tydeligt i landskabet.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *middel*. De bærende geologiske karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand vurderes *dårlig*, da området fremstår inddæmmet og drænet, mens de kulturbetingede karaktertræk vurderes *god*, da området fortsat har intakte diger og drækanaler. Området fremstår fortsat uden tilgroning eller hegn.

Graden af visuel påvirkning i

området er *mindre*. Påvirkningen kommer hovedsagelig fra industri anlæg i Skjern og Tarm.

T06-2: Andrup plantage- og hegnslandskab

De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til oprindelsen er tilknyttet sandflugtsbekæmpelsen og er vurderet *god*. Det afspejles i plantagerne og de mange hegn.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *dårlig* i forhold til de geologiske karaktertræk og *god* i forhold til de kulturbetingede karaktertræk. En del af området ligger på en indlandsklit og på et svagt hævet areal. Indlandsklitten er ikke længere synlig i landskabet, men det svagt hævdede areal er tydeliggjort af bevoksningen i området. De kulturbetingede karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand er *god*, for eksempel i form af de mange hele hegn, som

tydeligt afgrænser de små dyrkede marker.

Den visuelle påvirkningsgrad er *mindre*, da hegn og bevoksning i høj grad skjuler de omkringliggende anlæg. Kun få steder åbnes der op til vindmøllerne ved Gestenge.

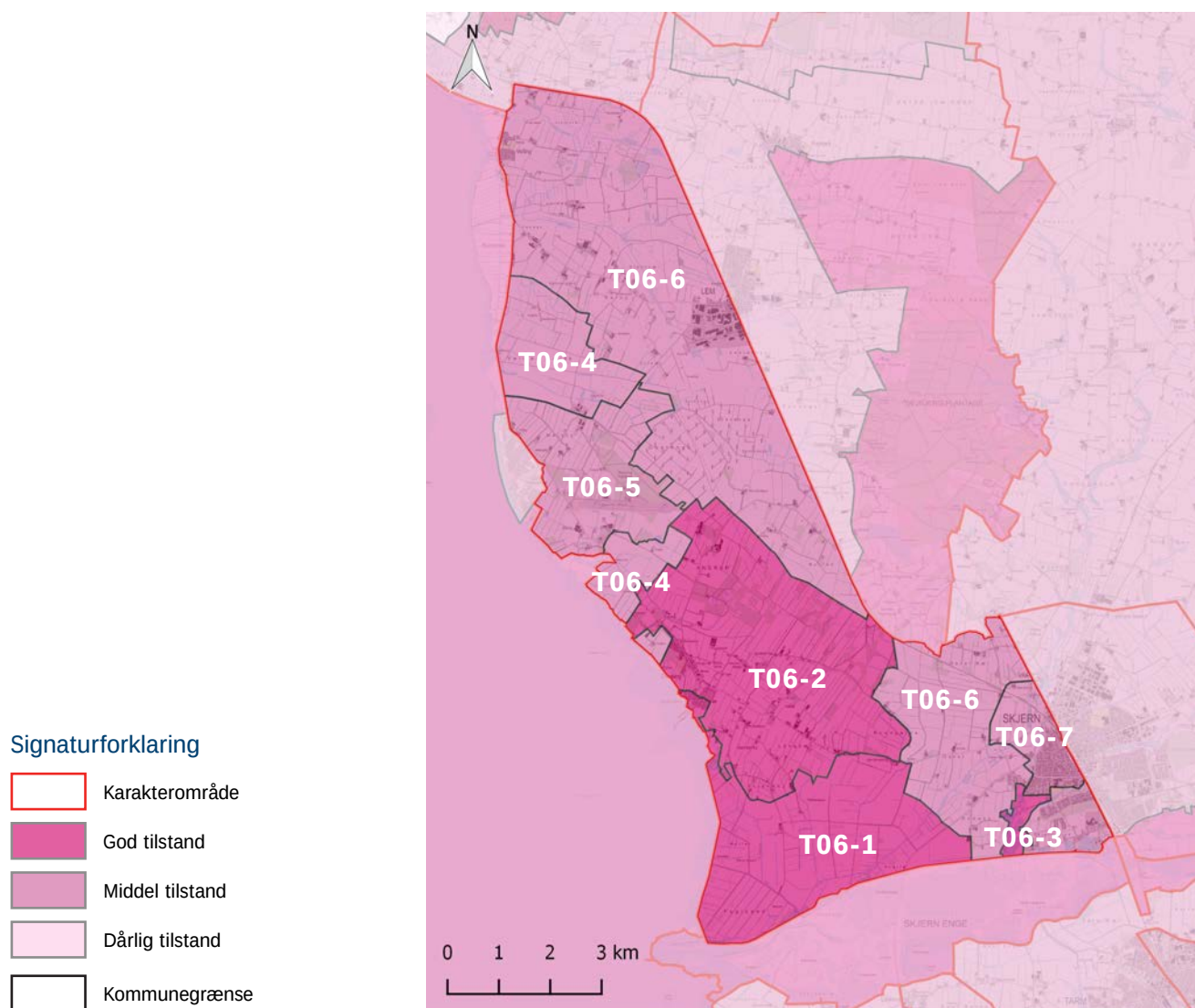
T06-3: Ganer Ådal

Ganer Å og de omkringliggende arealers kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse er *god*, idet de omkringliggende arealer fortsat fremstår afgræssede og som lavbundsområder.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes overvejende *god*, da åens græsningsområder fortsat fremstår afgræssede med en lysåben karakter. Lavbundsområdet er hovedsagelig friholdt for bevoksning dog med sparsomt krat.

Hele landskabsområdet er præget af drænkanaler, som ses her ved Boling Bæk. Vindmøllerne ved Lem Kær skaber en væsentlig visuel påvirkning i den nordlige del af landskabsområdet.

Velling Mærsk er i væsentlig grad visuelt påvirket af vindmøllergrupperne ved Lem Kær og Gestenge. Marsklandsabet er overvejende drænet og uden bevoksning.

Ganer Å's lavbundsområde vurderes kun i *mindre* grad påvirket af tekniske anlæg. Industrianlæg i Skjern kan i *mindre* grad påvirke landskabsbilledet i området.

Middel tilstand

T06-4: Velling og Torsmark Marsklandskab

De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse ved Velling Mærsk og Torsmark er vurderet *middel* til *god*, da området i høj grad er afvandet og opdyrket, hvilket afspejler den kulturbetingede oprindelse.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk knytter sig i høj grad til de geologiske karaktertræk som marsklandskab. Marsklandsabet er i dag svækket af afvandingen og er derfor uden eng og vådområde (se billede på denne side). Den

vedligeholdelsesmæssige tilstand i forhold til de geologiske bærende karaktertræk er derfor *dårlig*. De kulturbetingede karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand er *middel*, da der findes lav bevoksning ved digerne og få småbevoksninger.

Graden af visuel påvirkning er *væsentlig* i den østlige del af marsken, som er påvirket af vindmøllerne ved Gestenge og industribygninger i Lem. I den vestlige del af marsklandsabet er den visuelle påvirkning *mindre*, da vindmøllegruppen skjules bag bevoksningen i Stauning Plantage.

T06-5: Stauning Plantage

Stauning Plantagelandskabs kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse er vurderet *god*. Oprindelsen er tilknyttet sandflugtsbekæmpelsen i form af plantage og hegn samt små dyrkede marker, som fortsat

er tydelige.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk varierer fra de geologiske til de kulturbetingede karaktertræk. De geologiske bærende karaktertræk er tilknyttet indlandsklit og et svagt hævet terræn omkring de lavtliggende marsklandsaber. Indlandsklitten er i dag tilplantet og derfor utydelig i landskabet, dog er det svagt hævede terræn fremhævet med bevoksning. De kulturbetingede karaktertræk er i højere grad vedligeholdte med hele hegn, som stadig står i en tydelig parallel struktur.

Den visuelle påvirkning i Stauning Plantage er *moderat*. Vindmøllerne ved Gestenge og Stauning Lufthavn er synlige i området (se billede på højre side).

T06-6: Øvrigt landbrugslandskab

Det øvrige landbrugslandskabs kulturbetingede karaktertræks

Stauning Lufthavn ligger i Stauning Plantage og er synlig lokalt.

intakthed er vurderet *middel* til *god* i forhold til landskabskarakterens oprindelse. Intaktheden knytter sig til opdyrkning af lavbundsområde, spredt beliggende gårde langs veje og små drækanaler.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes generelt *middel*. Lavbundsområder er et geologisk bærende karaktertræk, som er mindre tydeligt i landskabet, da lavbundsområderne er opdyrket og drænet. De kulturbetingede karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand, som for eksempel bebyggelsesstrukturen, vurderes *middel*.

Det nordlige landbrugslandskab samt landbrugsområdet øst for Fuglsand Marsk opleves generelt at have en *moderat* til *væsentlig* visuel påvirkning fra industrianlæg ved Lem, højspændingsledninger og

vindmøllerne ved Lem Kær.

T06-7: Skjern bynært landskab

Landskabet ved Skjern vurderes at have en *middel* intakthed i forhold til de kulturbetingede karaktertræks oprindelse. Oprindelsen er tilknyttet de dyrkede marker og afgræssede enge, som i dag i nogen grad er utydelige på grund af byudvikling og ustrukturerede hegn og marker.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *middel*. Dette afspejles i markernes struktur, og terrænlavningerne, der flere steder er tilgroet af krat.

Landskabet har en *væsentlig* visuel påvirkningsgrad, særligt fra tekniske anlæg i Skjern.

Landskabskarakterens oplevelsesmuligheder

Oplevelsesparametre

- Stedbunden: Oplevelsen knytter sig til et afgrænset landskab
- Udsigt: Områder præget af udsigter ud over det sædvanlige.
- Enkeltelement: Oplevelsen består af et element i landskabet.
- Udsigtspunkt: Punkter med en særlig udsigtsmulighed.

Oplevelsen har typisk reference til landskabets geologiske eller kulturhistoriske fortælling eller særlige naturindhold.

Stedbunden

V06-1: Fuglsand Marsklandskab

Fuglsand Marsklandskab ligger i den sydlige del af landskabsområdet og er afgrænset af diger mod Skjern Enge og Ringkøbing Fjord. Marsklandskabet vurderes at have en *særlig landskabelig oplevelsesværdi*, der er tilknyttet de geologiske fortællinger som lavtliggende og åbent landskab, der tidligere har været én stor sammenhængende marsk. I dag er landskabet afvandet, og sammen med digerne er afvandingen en del af den kulturhistoriske fortælling, som også skaber en *særlig oplevelsesværdi*.

Digerne blev etableret i 1960'erne som en del af Danmarks største afvandingsprojekt, hvor Skjern Å blev udrettet. Diger og drækanaler blev bevaret efter den senere naturgenopretning af åen og engene i slutningen af 1990.

V06-2: Ganer Ådal

Ganer Ådal har en *særlig oplevelsesværdi*, der knytter sig til den kulturhistoriske fortælling som afgræsset engareal og naturpræget landskab. I det lavtliggende terræn er afgræssede enge fortsat tydelige i et ellers drænet og dyrket landskabsområde. Ganer Ådal munder ud i Skjern Enge.

Særlige udsigter

V06-3: Marsklandskaberne

Marsklandskaberne er præget af *særlige udsigter*, der opleves på de store marskflader og i sammenhæng med Ringkøbing Fjord (se billede på højre side).

Den åbne karakter og det flade landskab skaber særlige udsigter over landbrugslandskabet. Ved Velling Mærsk er udsigterne også tilknyttet Ringkøbing Fjord, som forstærker den samlede udsigt. Ved Fuglsand Marsklandskab er der fra digerne mulighed for *særlige udsigter* over Ringkøbing Fjord og Skjern Enge mod syd.

Udsigtspunkter

Pumpestation Nord

Fra pumpestationen, som ligger på diget ved Fuglsand Marsk, er der udsigt over deltalandskabet samt det flade landbrugslandskab i dette landskabsområde. Over deltaet kan våde enge og rester af kanaler og diger fra tiden før genopretningsprojektet ses.

Enkeltelementer

Kirker

Stauning Kirke ligger som den eneste kirke i landskabsområdet, mens Velling Kirke, Lem Kirke og Skjern Kirke ligger tilstødende landskabsområdet. Velling Kirke er tydelig i landskabet og kan ses både i dette landskabsområde og i de omkringliggende landskabsområder. Kirken er derfor et vigtigt orienteringspunkt i landskabet. Lønborg Kirke ligger på den modsatte side af Skjern Ådal og er tydelig fra den sydlige del af *Skjern Landbrugslandskab*.

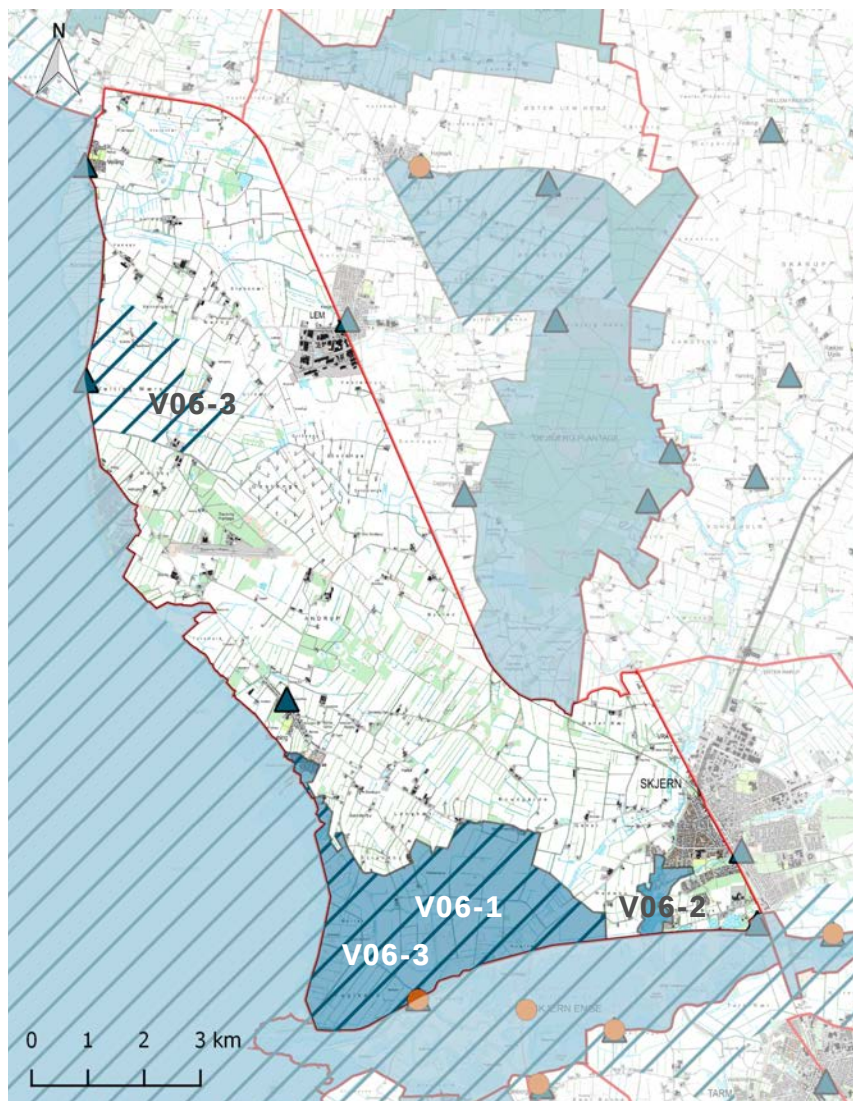
Fra kystvejen ved Velling Mærsk er der særlige udsigter over Ringkøbing Fjord mod vest og marsklandskabet mod øst.

Pumpestation Nord

Pumpestationen på det sydlige dige ved Fuglsand Marsk er en rest af Danmarks største afvandingsprojekt. Pumpehuset vidner om landbruget og udviklingen af afvandingsprojektet. Pumpehuset er stadig i funktion og dræner Fuglsand Marsklandskab.

Signaturforklaring

- Karakterområde
- Oplevelsesrigt Landskab
- ▲ Oplevelsesrigt Element
- Særlige Udsigter
- Udsigtspunkt
- Kommunegrænse

Landskabskarakterens sårbarhed

Vurderingsemner

- Landskabskarakteren
- Skovrejsning
- Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land
- Byrand
- Tekniske anlæg

Landskabskarakteren

Landskabet vurderes generelt ikke sårbart over for ændringer og udviklingstiltag, når de sker med hensynstagen til landskabets bærende karaktertræk. Ændringer/tiltag bør placeres, så de ikke dominerer landskabsbilledet og den åbne karakter.

Særligt sårbare er marsklandskaberne og de *særlige udsigter* tilknyttet disse landskaber. Marsklandskaberne har sparsom bevoksning og et særligt fladt og lavtliggende landskab, og disse landskaber vurderes derfor sårbare over for ændringer, der yderligere bryder den flade marskkarakter. Udsigterne skal også ses i sammenhæng med den *særlige oplevelsesværdi*, marsklandskaberne, Skjern Enge og Ringkøbing Fjord omfatter. Udsigterne kan blive påvirket negativt af ændringer, særligt i form af byggeri, yderligere tekniske anlæg eller beplantning.

De kulturhistoriske fortællinger om sandflugtsbekæmpelse, som ses i form af hegn og plantager i Stauning og Andrup Plantager, bør understøttes.

Ganer Å og det tilstødende landskab har en særlig værdi, der er tilknyttet endnu ikke afvandede engarealer og de kulturbetingede fortællinger i landskabet. Disse værdier er mest sårbare over for ændringer.

Skovrejsning

Plantage og skov er ikke et bærende karaktertræk i dette landskabsområde, men findes i delområdet *Stauning Plantage og hegnslandskab*. Hovedparten af landskabsområdet vurderes derfor sårbart over for skovrejsning

Landskabsområdet rummer få småbevoksninger i den nordlige del af landskabsområdet og har generelt en åben karakter. Hvis der rejses skov i landskabsområdet vil karakteren gradvist

ændre sig fra et åbent, bevoksningsfrit landskabsområde. Især marsklandskaberne er sårbare over for skovrejsning, da skov i marsken vil sløre de geologiske karaktertræk og fortællinger. Det vil samtidig sløre de kulturhistoriske fortællinger om marskens afvanding.

I delområdet *Stauning Plantage og hegnslandskab* er bevoksning i form af parallelle hegn og plantage et bærende karaktertræk, og det vurderes muligt at indpasse ny skov i dette delområde. Det er dog væsentligt, at overgangen mellem bevoksning og lysåbne arealer bliver opretholdt. Området har kapacitet til skovrejsning i lille til middelstor skala.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Det vurderes muligt at indpasse landbrugsbyggeri i lille til middelstor skala, som kendetegner bebyggelsesstrukturen i dag.

I delområdet Stauning & Andrup Plantage er skov et bærende karaktertræk, og det vurderes muligt at indpasse skov her. Vindmøller ses over bevoksningen. Det vurderes, at etablering af yderligere tekniske anlæg i landskabsområdet vil skabe en kumulativ effekt.

Generelt skal der være opmærksomhed på, at nyt byggeri ikke virker markant i det flade og bevoksningsfrie landskab. Der skal være særlig opmærksomhed på marsklandskaberne, som er friholdt for bebyggelse, og derfor bør der ikke opføres landbrugsbyggeri i disse landskaber (se billede nederst på denne side). Der skal også være opmærksomhed på, at nyt byggeri ikke påvirker de *særlige udsigter* til Ringkøbing Fjord og Skjern Enge, samt marsklandskaberne. Stort eller på anden måde markant byggeri kan være synligt over store afstande.

Omkring Ganer Å er landskabet i lille skala og uden bebyggelse og derfor mere sårbart over for nyt landbrugsbyggeri i alle skalaer, da byggeri let kan komme til at dominere landskabet og den visuelle oplevelse.

I delområdet *Stauning Plantage og hegnslandskab* er der

mulighed for opførelse af landbrugsbyggeri i lille til middelstor skala, hvor bevoksning kan anvendes til at skjule byggeriet i landskabet. Småt til middelstort landbrugsbyggeri er også muligt i det nordlige og mere bakkede landskab.

Byrand

Byudvikling i landsbyernes byrand, herunder Velling, Stauning, Skjern og Lem vurderes i varieret grad at påvirke det

omkringliggende landskab.

Udvikling i byranden i Stauning og Lem vil ikke påvirke landskabet væsentligt, da byen ligger skjult af hegn og skov. I Lem er det hovedsagelig industriområdet, der er synligt i det omkringliggende landskab. Stauning ligger langs vejen og er velafgrænset. Det er derfor væsentligt, at byudvikling her medvirker til at skabe en velafgrænset byrand.

Landbrugsbyggeri ligger overvejende lavt i terrænet og er derfor ikke særlig tydeligt i landskabet. Her ses middelstort landbrugsbyggeri nær Ulfkær og vindmøllegruppen ved Gestenge.

I Velling er der mulighed for udsigt til Ringkøbing Fjord fra vejen Velling Kirkeby.

Ved Skjern danner Ganer Å en generelt velafgrænset byrand mod det tilstødende landskab mod vest. Skjern ligger på et mere bakket terræn og er delvist skjult af en grøn byrand. Det er væsentligt, at byudvikling mod vest har en velafgrænset struktur og fremstår delvis grøn. Byudvikling i *Ganer Ådal* skal undgås.

I Velling vest for "kystvejen" er der åbent mod Ringkøbing Fjord. Landsbyen ligger i den nordlige del af landskabsområdet, hvor terrænet er småbakket. Byen ligger tæt på Ringkøbing Fjord, og byudvikling bør derfor tage hensyn til udsigten til og fra fjorden. Byudvikling i Velling vurderes muligt, hvis der tages hensyn til landskabets karakter og skala. Det er væsentligt, at bebyggelse har en lav højde, og at byranden forbliver grøn og velafgrænset, samt det åbne kig mod fjorden forbliver friholdt for bebyggelse.

Tekniske anlæg

Landskabsområdet vurderes generelt sårbart over for nye tekniske anlæg, da de sammen med anlæg både i og uden for landskabsområdet kan medføre en betydelig merpåvirkning af landskabet. Tekniske anlæg vil dominere i de flade åbne landskabsrum og vil samtidig være markant synlige fra øvrige dele af landskabet.

Det er væsentligt, at tekniske anlæg ikke placeres i eller nær Fuglsand Marsklandskab, som er friholdt for tekniske anlæg. Tekniske anlæg vil påvirke dette landskabsrum og vil være synlige i de omkringliggende landskabsområder, herunder *Ringkøbing Fjordlandskab* og *Skjern Enge Deltalandskab*, og tekniske anlæg kan derfor påvirke de *særlige udsigter* og landskabsværdier. Tekniske anlæg bør ligeledes ikke placeres i Velling Marsklandskab, da det kan medføre en betydelig

merpåvirkning.

Tekniske anlæg er synlige i hovedparten af landskabsområdet. Vindmøllerne ved Gestenge præger store dele af dette landskabsområde og er synlige over Ringkøbing Fjord.

Samlet vurdering

Mål for landskabets karakter

Målsætningen af landskabets karakter

- er udtryk for en sammenvejning af de gennemførte vurderinger.
- peger på, om landskabets karakter bør vedligeholdes, beskyttes, ændres og/eller forbedres for at opretholde landskabets kvaliteter, herunder særlige karaktertræk og oplevelsesværdier.

Mål: Beskyt landskabskarakter

M06-1: De særligt karakteristiske og oplevelsesrige landskaber

De særligt karakteristiske og oplevelsesrige landskaber har fået målsætningen *beskyt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der kun bør ske ændringer/tiltag i områderne, når det styrker eller bevarer de bærende karaktertræk. For marsklandsaberne gælder det særligt de geologiske bærende karaktertræk som lavtliggende engareal, inden afvandingen, hvor marskkarakteren kan styrkes. For Ganer Ådal bør den kulturhistoriske fortælling som afgræsset engareal styrkes. Målsætningen betyder også, at der bør lægges vægt på, at landskabet i mindst muligt omfang tilføres visuel påvirkning fra elementer både i og uden for området.

Mål: Vedligehold landskabskarakter

M06-2: Stauning Plantage og hegnslandskab

Området omkring Stauning og Andrup Plantager er domineret af små dyrkede marker, der afgrænses af hegn og små plantager. Området har fået målsætningen *vedligehold*, da landskabet er vurderet *karakteristisk* og uden særlige oplevelsesværdier.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer og udvikling i området, men ændringer bør ske med hensyn til landskabets bærende karaktertræk og skala. Dette betyder eksempelvis, at hegn bør opretholdes i parallelle strukturer og plantagerne bør fremstå sammenhængende.

M06-3: Øvrig Landbrugsslette

Det øvrige landbrugslandskab har fået målsætningen *vedligehold*, da landskabet er vurderet *karakteristisk* og uden særlige

oplevelsesværdier.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer og udvikling i området, men ændringer bør ske med hensyn til landskabets bærende karaktertræk og skala. Dette betyder eksempelvis, at landskabet fortsat skal fremstå åbent.

Mål: Beskyt udsigt

M06-4: Udsigter tilknyttet marsklandsaberne, Ringkøbing Fjord og Skjern Enge Deltalandskab

Marsklandsaberne samt landskaberne tilknyttet deltalandskabet og Ringkøbing Fjord er præget af *særlige udsigter*. Udsigterne har fået målsætningen *beskyt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der ikke bør ske ændringer, der begrænser eller forringer udsigterne eller udsigtsmulighederne.

Mod nord ses Lem industri ses i baggrunden fra Ulfkær. Landbrugsbyggeri er overvejende skjult af bevoksning i landskabet. Dette område har fået målsætningen vedligehold.

